

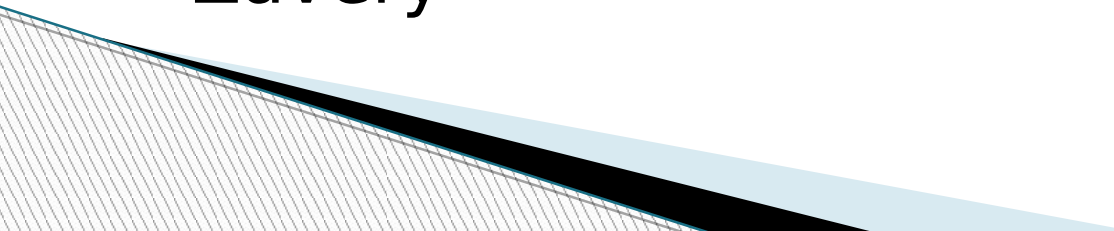
Aktuálne makroekonomické dianie a karbónová daň

RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Ekonomický ústav SAV

Konferencia CRIBIS Business Info User Day 2017,
18.10.2017, Bratislava Twin City C

Spracované v rámci projektu: VEGA 2/0181/15 Analýza vplyvu Európskej legislatívy v oblasti daní a dôchodkov na ekonomiku SR s dôrazom na udržateľnosť verejných financií

Aktuálne makroekonomické dianie a klimatické zmeny

- ▶ **Štruktúra vystúpenia:**
 - ▶ Makroekonomický vývoj vo svete
 - ▶ Makroekonomický vývoj na Slovensku
 - ▶ Vonkajšie riziká
 - ▶ Vnútorné riziká
 - ▶ Globálne otepľovanie a používané opatrenia
 - ▶ Enviro daň a jej efekty
 - ▶ Závery
-

Makroekonomický vývoj vo svete

EASTERN EUROPE CONSENSUS FORECASTS: REGIONAL ECONOMIC ACTIVITY

↑ Consensus Forecast Increase From Prior Month

↓ Consensus Forecast Decrease From Prior Month

September 2017 Survey	Real GDP % increase			Consumer Prices % increase			Current Account Balance, US\$bn		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Bulgaria	3.4	3.5 ↑	3.3	-0.8	1.7	1.9 ↓	2.2	1.3	1.1
Croatia	3.0	2.9 ↑	2.7 ↑	-1.1	1.1 ↓	1.5 ↓	1.4	1.7	1.4
Czech Republic	2.5	4.0 ↑	3.0 ↑	0.7	2.4 ↑	2.1	2.3	1.9	1.4
Estonia	2.1 ↑	3.8 ↑	3.0 ↑	0.1	3.3 ↑	2.8 ↑	0.4	0.5	0.3
Hungary	2.0	3.7	3.4 ↑	0.4	2.4	2.9	6.8	4.6	4.2
Latvia	2.0	3.9 ↑	3.3 ↑	0.1	2.9 ↑	2.6 ↑	0.4	-0.1	-0.2
Lithuania	2.3	3.6 ↑	3.2 ↑	0.5	3.4 ↑	2.7 ↑	-0.4	-0.6	-0.6
Poland	2.7	3.9 ↑	3.4	-0.6	1.8 ↓	2.0	-1.0	-3.8	-6.6
Romania	4.8	5.3 ↑	3.8 ↑	-1.5	1.1	3.1 ↑	-4.4	-6.6	-7.3
Russia	-0.2	1.7 ↑	1.8 ↑	5.4	3.8 ↓	4.1 ↓	25.0	38.6	37.6
Slovakia	3.3	3.3	3.6 ↑	-0.5	1.3	2.0	-0.6	-0.1	0.2
Slovenia	3.1 ↑	3.9 ↑	3.0	-0.1	1.6	1.9	2.3	2.7	2.7
Turkey	3.2 ↑	4.7 ↑	3.6 ↑	7.8	10.6 ↑	8.0	-32.6	-37.5	-39.2
Ukraine	2.3	1.9	2.9	13.9	13.0 ↑	8.4 ↑	-3.8	-3.9	-4.4
Eastern Europe ¹	1.8	3.2	2.8	4.7	5.2	4.7	-25.4	-18.0	-25.2
CIS ²	0.3	2.0	2.1	7.1	5.5	5.2	2.4	23.2	23.0
South-East Europe ³	3.9	4.1	3.5	-0.9	1.5	2.6	-4.4	-8.0	-9.4
Central Europe ⁴	2.6	3.9	3.3	-0.2	2.0	2.1	9.8	5.4	1.9
Western Europe ⁵	1.8	1.9	1.8	0.4	1.6	1.6	440.3	494.8	523.9
North America ⁶	1.5	2.2	2.4	1.3	2.0	1.9	-502.6	-533.5	-568.8
Asia Pacific ⁷	4.7	4.9	4.7	1.7	1.7	2.1	605.2	574.9	563.4
Latin America ⁸	-0.6	1.7	2.6	13.3	13.7	12.4	-96.4	-92.4	-114.1

Zdroj: Eastern Europe Consensus Forecasts

Makroekonomický vývoj na Slovensku

SLOVAKIA

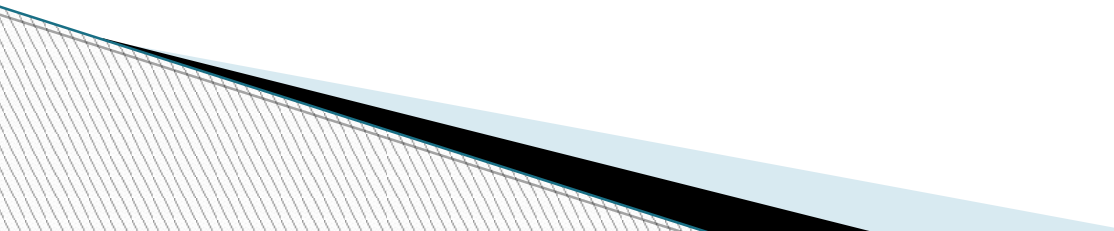
SEPTEMBER 2017

	Average % Change on Previous Year										Annual Total									
	Gross Domestic Product		Household Consumption		Gross Fixed Investment		Industrial Production		Consumer Prices		Gen. Gov Budget Balance, ESA 10 (% of GDP)		Merchandise Exports (fob, US\$bn)		Merchandise Imports (fob, US\$bn)		Merchandise Trade Balance (US\$bn)		Current Account Balance (US\$bn)	
Economic Forecasters	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Capital Economics	3.5	3.5	4.5	3.8	7.0	4.5	na	na	1.5	2.8	-1.3	-0.8	85.3	91.2	78.6	84.1	6.7	7.2	-1.2	-1.3
UniCredit	3.4	3.8	3.4	3.3	3.9	4.7	5.5	8.5	1.3	1.8	-1.5	-0.5	81.5	93.8	79.8	91.5	1.7	2.2	-1.0	-0.9
IHS Economics	3.3	3.6	3.2	3.1	1.2	6.0	5.2	6.2	1.4	2.1	-1.0	-0.7	79.9	92.8	77.7	91.1	2.1	1.7	0.9	2.0
Citigroup	3.3	3.6	3.4	3.9	3.5	8.6	7.0	7.9	1.4	1.9	-1.3	-0.9	81.7	88.1	78.9	86.6	2.8	1.5	0.2	-1.4
Econ Institute SAV	3.3	3.6	3.5	3.7	2.9	3.3	4.5	5.2	1.2	1.9	-1.4	-1.0	79.5	84.6	76.5	82.1	3.0	2.5	na	na
GKI Economic Rsrch	3.3	3.7	3.3	3.8	4.5	4.0	5.0	6.5	1.4	2.5	-1.8	-1.6	80.0	85.0	77.5	82.2	2.5	2.8	0.2	0.0
Slovenska Sporitelna	3.3	3.9	3.5	3.0	1.5	3.5	6.5	4.0	1.2	2.0	-1.5	-0.8	87.1	93.4	84.5	90.2	2.7	3.2	0.4	1.1
Tatra Banka	3.3	4.0	3.6	3.5	-1.5	4.0	4.0	8.0	1.1	2.0	-1.5	-1.5	74.6	84.0	72.6	81.1	2.0	2.9	-0.5	0.3
Vienna Institute - WIW	3.3	3.6	3.2	3.1	2.1	5.0	3.0	5.0	1.2	1.8	-1.6	-1.1	78.4	82.7	75.4	79.2	2.9	3.5	-0.2	0.5
Komerčni Banka	3.2	3.6	4.2	6.2	0.7	5.5	3.8	5.3	1.1	1.9	-1.6	-1.7	83.4	92.5	79.5	88.0	3.9	4.5	0.5	0.8
OTP Bank	3.2	3.5	3.5	4.0	4.0	3.5	na	na	1.3	1.7	-1.5	-1.2	na	na	na	na	na	na	-0.2	0.1
Euromonitor Intl	3.2	3.2	2.8	3.2	4.1	3.9	6.5	6.1	1.1	1.9	-1.3	-1.2	83.4	92.3	78.8	86.5	4.6	5.8	0.3	0.2
Econ Intelligence Unit	3.1	3.5	3.4	2.8	5.6	4.0	3.5	4.0	1.4	1.7	-1.6	-1.4	80.6	87.0	78.0	83.2	2.6	3.8	-0.5	0.7
Oxford Economics	3.1	2.9	2.8	2.3	5.5	5.7	4.9	5.4	1.3	1.7	-1.6	-1.2	81.8	92.3	79.4	89.6	2.4	2.7	-0.1	-0.1
Consensus (Mean)	3.3	3.6	3.4	3.5	3.2	4.7	4.9	6.0	1.3	2.0	-1.5	-1.1	81.3	89.2	78.2	85.8	3.1	3.4	-0.1	0.2
Last Month's Mean	3.3	3.5	3.4	3.4	4.2	4.6	5.2	5.7	1.3	2.0	-1.5	-1.1	81.0	88.9	78.0	85.5	3.0	3.5	-0.2	0.1
3 Months Ago	3.3	3.5	3.3	3.3	3.3	4.2	4.9	5.5	1.3	2.0	-1.6	-1.2	80.6	88.0	77.4	84.4	3.2	3.6	-0.2	0.1
High	3.5	4.0	4.5	6.2	7.0	8.6	7.0	8.5	1.5	2.8	-1.0	-0.5	87.1	93.8	84.5	91.5	6.7	7.2	0.9	2.0
Low	3.1	2.9	2.8	2.3	-1.5	3.3	3.0	4.0	1.1	1.7	-1.8	-1.7	74.6	82.7	72.6	79.2	1.7	1.5	-1.2	-1.4
Standard Deviation	0.1	0.3	0.4	0.9	2.2	1.4	1.3	1.5	0.1	0.3	0.2	0.4	3.2	4.1	2.7	4.1	1.3	1.6	0.6	0.9
Comparison Forecasts																				
EBRD (May. '17)	3.2	3.5																		
EC (May. '17)	3.0	3.6	3.1	2.9	0.9	5.8			1.4	1.6	-1.3	-0.6								
Finance Min. (Sep. '17)	3.3	4.2	3.4	2.9	3.0	4.2			1.3	1.7	-1.2	-0.5	85.6	95.3	82.9	91.2	2.7	4.1	-0.8	-0.1
IMF (Apr. '17)	3.3	3.7							1.2	1.5	-1.8	-1.1							0.2	0.2
Infostat (Sep. '17)	3.3	3.8	3.5	3.1	1.6	3.4	5.0	5.0	1.2	1.8	-1.4	-0.8	81.6	89.8	79.8	87.6	1.8	2.2	-0.5	-0.3
OECD (Jun. '17)	3.3	4.1	3.1	3.2	1.2	7.0			1.6	2.0									-0.1	0.7

Zdroj: Eastern Europe Consensus Forecasts

Aktuálne makroekonomické dianie

Vonkajšie riziká:

- EU (Brexit, Katalánsko, Grécko, Taliansko, Poľsko, Maďarsko..)
 - USA (Donald Trump)
 - Čína, Rusko (politika, rast, IM, EX)
 - Ceny ropy a plynu (politické nestability u producentov)
 - Ceny nerastných surovín (pre IT a pod.)
 - Globálne otepľovanie (suchá, zemetrasenia, hurikány, klimatický utečenci...)
-

Aktuálne makroekonomické dianie

Vnútorne riziká:

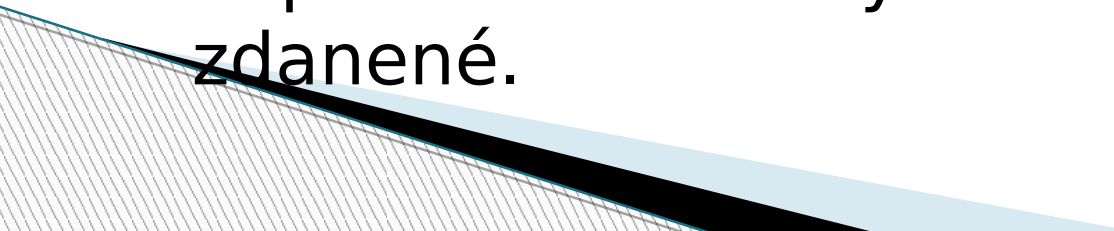
- ▶ Krátkodobé –
- ▶ Strednodobé – zadlžovanie domácností
 - Spotrebné úvery
 - Hypotéky
- ▶ Dlhodobé
 - Dlhodobá nezamestnanosť sociálna vylúčenosť
 - Starnutie populácie
 - Klimatické zmeny (teplá, záplavy, polomy...)

Aktuálne makroekonomické dianie

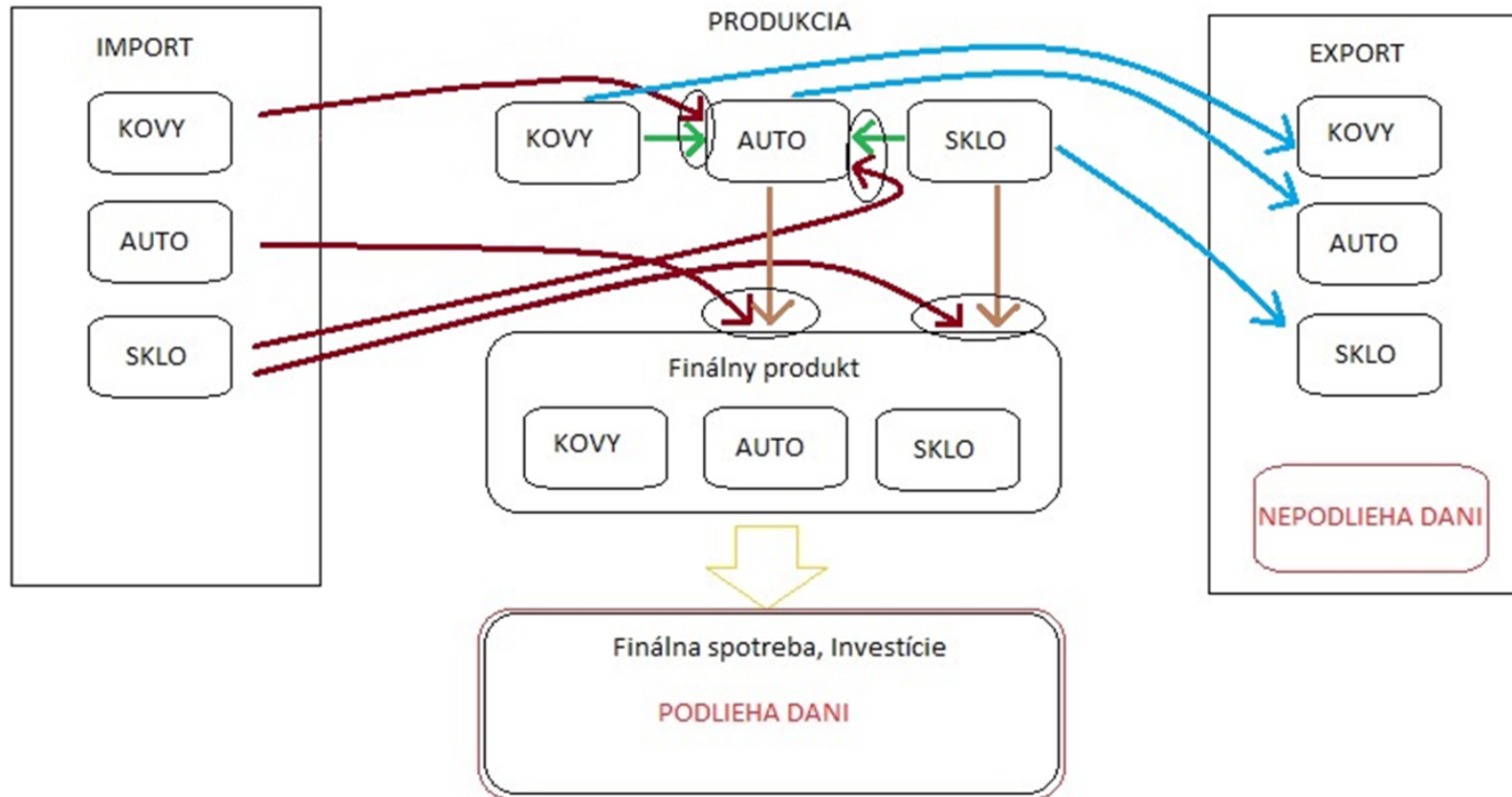
Globálne otepľovanie a používané opatrenia

- ▶ Zabránenie novým emisiám CO₂
 - obchodovanie s emisnými povolenkami
 - výroby biopalín,
 - veterné elektrárne,
 - malé vodné elektrárne,
 - fotovoltaika,
 - hnedouhoľné baníctvo
 - atómové elektrárne
 - Dane (z uhľovodíkových palín a mazív, **z emisií CO₂**)
- ▶ Adaptácia na dôsledky už vypustených emisií CO₂ a ich dôsledky (kvôli veľkej zotrvačnosti)
 - Protipovodňové opatrenia, závlahy, klimatizácia/kúrenie, obnova lesov, zmeny v zdravotníctve ...

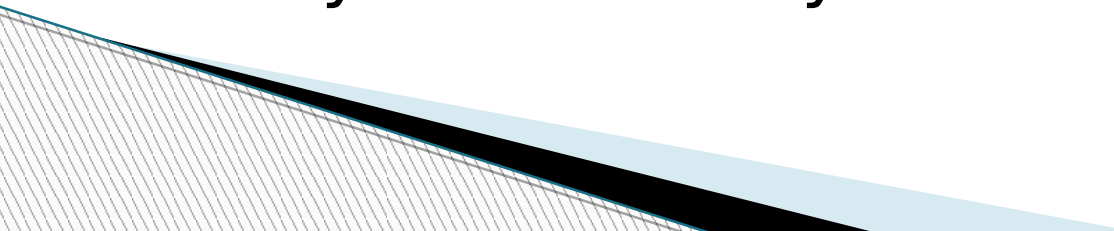
Zdanenie podľa spotreby energie a emisií CO₂.

- ▶ Daňovo zaťažovať výrobky podľa množstva spotrebovanej energie a množstva emisií CO₂ vo výrobnom reťazci, bez ohľadu na to, či celý alebo časť výrobného reťazca je v domácej ekonomike alebo mimo nej.
 - ▶ Daňové sadzby budú rozdielne pre niekoľko desiatok skupín produktov.
 - ▶ Daňovo zaťažené budú tovary a služby pri konečnom využití na domácom trhu.
 - ▶ Exportované tovary a služby nebudú zdanené.
-

Zjednodušená schéma fungovania enviro-dane

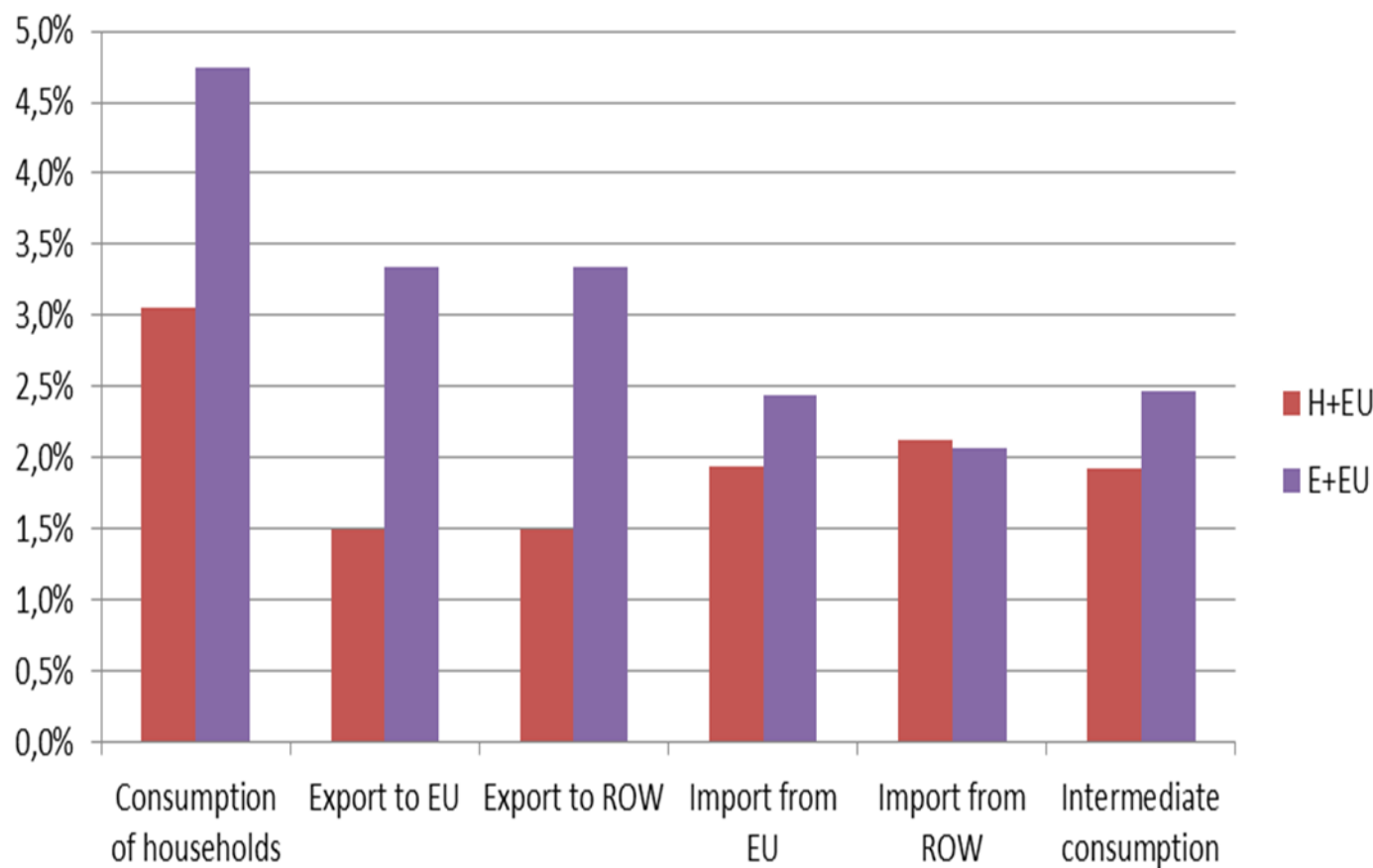
Predpokladané efekty

- ▶ V dôsledku zníženia nákladov podnikov stúpne ich konkurencieschopnosť na domácom aj zahraničnom trhu, čo povedie k rastu domácej produkcie, rastu zamestnanosti a aj HDP.
 - ▶ Domáce podniky sa dostanú do spravodlivej hospodárskej súťaže.
 - ▶ Prispeje sa k ochrane životného prostredia.
 - ▶ V dôsledku fiškálnej neutrality absolútne ceny domácich výrobkov nestúpnu.
-

Fiškálna neutralita

- ▶ Zrušenie alebo zníženie daní, poplatkov a iných nákladov podnikovej sféry v domácej ekonomike.
- ▶ Kvantifikovaný zoznam bude obsahovať objem finančných prostriedkov, ktoré by vynahradili finančnú záťaž po zavedení novej dane,
- ▶ tým sa dosiahne fiškálna neutralita, napr. zrušená spotrebná daň z minerálnych olejov, emisné certifikáty, zníženie ceny práce a iné.

Výsledky alternatívnych scenárov CGE modelom pre SR

Závery alternatívnych scenárov CGE modelom pre SR

- ▶ Výsledky zodpovedajú očakávanie pre malú otvorenú ekonomiku ako je SR
- ▶ Pozitívny strednodobý vplyv na HDP (medzi 1.2% a 3.9%) a na príjmy a spotrebu domácností (medzi 2.9% a 5.1%)
- ▶ Počet zamestnancov sa zvýši o 30 000 osôb (čo je o 1,5%) až o 150 000 osôb (čo je o 6,5%)

Závery

- ▶ „Žijeme dobré časy“
- ▶ Nepodceniť vonkajšie riziká
- ▶ Domáce riziká:
 - Krátkodobé -
 - Strednodobé - zadlžovanie domácností
 - Dlhodobé - starnutie populácie slovenskej populácie, sociálna exklúzia, **klimatické zmeny**
 -

Zavedenie enviro dane/karbónového poplatku:

- fiškálna neutralita,
- Zdanenie produkcia vs. spotreba
- vplyv na:
 - ▢ konkurencieschopnosť,
 - ▢ obnovenie rastu
 - ▢ zamestnanosť
- Na úrovni SR/EÚ
 - ▢ HLGOR, BREXIT oživil záujem

Ďakujem za pozornosť

- ▶ RNDr. Viliam Páleník, PhD.
- ▶ Ekonomický ústav SAV
- ▶ www.ekonom.sav.sk
- ▶ viliam.palenik@savba.sk

Zdroje:

1. Eastern Europe Consensus Forecasts
2. PÁLENÍK, V. - MIKLOŠOVIČ, T.: CGE Modelling of Macroeconomic Effects of Environmental Taxes as an EU Own Resource – Case of Slovakia.. In Working papers [EÚ SAV] [online seriál], 2016, č. 88, s. 1-27.
3. Mikuláš Luptáčík and Peter Luptáčík: Analysis and quantification of a new fiscally neutral European tax. Brussels 2016, EESC, 53p